

Monumentnummer*: 506704

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 06 februari 1997
Kadaster deel/nr 82821/25

Woonplaats*	Gemeente*		Provincie*				
Maastricht	Maastricht		Limburg				
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Wycker Grachtstraat	26			6221 CX	Maastricht		
Wycker Grachtstraat	26 A	A		6221 CX	Maastricht		
Wycker Grachtstraat	28 C	C		6221 CX	Maastricht		
Rechtstraat	61			6221 EH	Maastricht		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Maastricht	A				2289		
Maastricht	A				3616		
Maastricht	A				8118		
Maastricht	A				4633		

Omschrijving**

Inleiding

BROUWERIJ EN MOUTERIJ De Keizer, 1870, kwam voort uit een in 1758 door Hubert Vlieckx opgerichte brouwerij, genaamd "In den dobbelen Sleutel".

Deze brouwerij ging in 1827 over in handen van Nicolaas Antonius Bosch.

In 1857 werd de brouwerij voortgezet door zijn kinderen onder de naam Fa. N.A. Bosch. Rond 1870 werd aan de Wycker Grachtstraat, achter de brouwerswoning aan de Rechtstraat 61, een nieuwe brouwerij met vloermouterij gebouwd. In de jaren 1882-1884 werd de hele bedrijfsinventaris vernieuwd en ging men op stoomkracht over. De brouwerij was toen de grootste van de stad. In 1928 schakelde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

men vanwege de invoering van het Bierbesluit 1926 over op de vervaardiging van ondergistend bier. Tot 1928 maakte de brouwerij gebruik van de eigen vloermouterij, die nog steeds intact is. Daarna is de mouterij afgesloten en zijn door een interne verbouwing nieuwe lager- en gistruimten aangelegd, die van buiten niet als zodanig te herkennen zijn. In 1970 werd de productie gestaakt.

Omschrijving

Brouwerij De Keizer is een voormalige stedelijk ambachtelijke brouwerij met een vloermouterij en schoorsteen, alsmede een brouwerswoning uit het vierde decennium van de negentiende eeuw. De bedrijfsgebouwen zijn dominant gesitueerd aan de Wycker Grachtstraat, in de zichtlijn die de Bourgognestraat vormt tussen Spoorweglaan en Wycker Grachtstraat. De voorgevel van de oudere brouwerswoning bevindt zich in de gesloten wand van de Rechtstraat.

De bedrijfsgebouwen bestaan uit twee aanekaar geschakelde reeksen bedrijfsruimten aan weerszijden van een centrale inrit/binnenplaats, waarvoor aan de straatzijde een poortgebouw is geplaatst.

Aan de noordzijde van de centrale inrit, bevinden zich achtereenvolgens de vloermouterij en de ruimten voor de vatenvulinrichting, de vatenopslag, de filterruimte, de gistkuipen, het brouwhuis en de bierketel.

De vloermouterij telt vijf bouwlagen op een rechthoekige plattegrond en wordt gedekt door een zadeldak met een wolfeinde. De gevel aan de straatzijde is geheel opgetrokken in baksteen, gemetseld in kruisverband, heeft hardstenen dorpels en ankers. Gelijkmatische gevelindeling door twee hoek- en één middenliseen, onderling verbonden door een trapsgewijs uitgemetseld fries. Geprofileerde plint. Tussen de liseen een dubbele vensteras over vijf lagen. In de eerste laag een rondboogvormige dubbele houten inrijpoort met verticaal ingedeelde bovenlichten en twee gekoppelde, rondboogvormige vensters met bovenlicht. In de overige lagen tweegewijs gekoppelde stalen rondboogvensters met verticale indeling en karakteristieke roedeverdeling. Boven de vensters van de vijfde laag en de middenliseen een rond stalen zoldervenster.

Achter de vloermouterij een iets lager, in hoogte variërend bakstenen bouwvolume met onder meer de vatenvulinrichting, gedekt door een licht gebroken, flauw hellend zadeldak. Het brouwhuis en de bierketel zijn ondergebracht in terugrooiende bouwvolumes van een laag onder zadeldak met pannen. De ruimte waarin zich de bierketel en de schoorsteen bevinden is aan de binnenplaatszijde open. De ronde bakstenen schoorsteen doorbreekt de zadeldakconstructie.

Het ten opzichte van de vloermouterij teruggerooide poortgebouw aan de Wycker Grachtstraat is één travee over drie bouwlagen breed en wordt gedekt door een op de goothoogte van de vloermouterij aansluitend lessenaarsdak met wolfeind. In de eerste laag een segmentboogvormige dubbele houten inrijpoort met bovenlicht, die via een doorgang toegang geeft tot de binnenplaats. Strekboog met sluitsteen. De kantooropbouwen boven de doorgang worden gedragen door stalen I-profielen, waartussen bakstenen troggewelven. In de tweede en derde laag van de voorgevel zijn segmentboogvormige houten T-vensters geplaatst.

Aan de zuidzijde van de centrale inrit een langgerekt bouwvolume met kelder en twee bouwlagen, waarvan het vml. kantoorgedeelte aan de straatzijde wordt gedekt door een schilddak met pannen en de rest door een tussen kopgevels verzonken plat dak. De gevel van dit bouwvolume is aan de straatzijde onregelmatig ingedeeld en telt twee dubbele houten poorten, drie segmentboogvormige houten kruiskozijnen met horizontale roedeverdeling en smeedroosters alsmede tweegewijs gekoppelde ronde houten kruiskozijnen met horizontale roedeverdeling. In dit zuidelijke volume bevinden zich voormalige bedrijfsruimten zoals de flessenspoelruimte, de limonadefabriek, de siroopopslag, de werkplaats, bergruimten, magazijnen, de vatenspoelinrichting, het schaftlokaal en enkele

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

kantoren.

In het verlengde van het zuidelijke bedrijfspand liggen achtereenvolgens de garage, de bergplaats, de bijkeuken, de keuken en de cour van de brouwerswoning en uiteindelijk de brouwerswoning zelf.

Het INTERIEUR van Brouwerij De Keizer is van zeer groot belang vanwege de vrijwel complete inventaris, die kenmerkend is voor de middelgrote brouwerij die in de jaren '20 overschakelde op de productie van ondergistend bier. Met name de plaatijzeren beslagkuip met mechanisch roermechaniek en schots kruis (1910), alsmede de opstelling van de Lebrun koelmachine met compressor op ammoniakbasis, bijbehorende electromotor (met drijfwielen en banden) en koperen buizenkoeler zijn in Nederland uniek. Verder zijn onder meer van belang de opslagsilo's, de moutschoppen, de verrijdbare mechanische keerder, de metalen eest-roosters, de schrootmolen, de ingemetselde koperen waterketel, de brouwketel, de bierketel, de open buizenkoeler, de vierkante metalen open gistkuipen, de aluminium lagertanks, de aarden vislijmpotten, het massa-filter, de filterpers, het kiezelgoerfilter, de helder biertand, de houten fusten en oxhoofden, de bierkisten, de half-automatische isobarische afvulapparatuur, de flessen met kroonkurken, de kurkapparatuur, de halfautomatische bottel- en fustenvullijn, de aluminium fusten, de bierkar, de bierboom, de bierslee, de Japanner, de zakkenlift, de handmatige en de gemotoriseerde bierpomp.

Waardering

Stoombierbrouwerij De Keizer N.V. is van zeer grote cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische, technische en typologische ontwikkeling.

De architectuurhistorische waarden van de fabrieksgebouwen worden bepaald door de bouwstijl en het materiaalgebruik. Brouwerij en mouterij zijn een zeer belangrijke onderdelen van het beschermde stadsgezicht Maastricht, zijn vanwege de situering ten eerste verbonden met de ontwikkeling van de stad en zijn van zeer bijzondere betekenis voor het aanzien van de stad.

De brouwerij is in redelijke tot hoge mate gaaf bewaard gebleven, en is van zeer groot belang in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de stedelijke omgeving. Brouwerij De Keizer is in typologisch en functioneel opzicht uitermate zeldzaam en vormt om die reden een goede illustratie van de grote sociaal-economische betekenis die stedelijke brouwerijen in heel Nederland en speciaal in Maastricht hadden. De vijf verdiepingen tellende vloermouterij is als productie-technische eenheid bijzonder gaaf en zeldzaam. Verder is een groot deel van de oorspronkelijke bedrijfsinventaris nog steeds ter plekke aanwezig, hetgeen zeer uitzonderlijk mag worden genoemd. Deze inventaris is van zeer groot belang vanwege de uniciteit van een aantal stukken, de compleetheid en de illustratieve waarde in combinatie met het oorspronkelijke bedrijfsgebouw.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Industrie

Functie

Bierbrouwerij

Mouthuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument